

SHRNUTÍ

Ing. Petr Taubinger

Vypovídajícím symptomem stavu naší společnosti je fakt, že žádná škola, disciplína nebo obecná teorie sociální analýzy nemá základ v požadavcích běžného života. Místo toho jsme si osvojili jakýsi společenský konstrukt, který neustále prosazujeme jako konečný referenční rámec myšlenek, státu, trhu, třídy, technologického vývoje nebo jakéhokoli jiného faktoru než toho, jenž je založen na skutečném životě.

- John McMurtry

I

STATISTICKÁ DATA

Problémy kolem nás, nejsou výsledkem nějaké špatné politiky, legislativy, inflace nebo fenoménu hospodářského cyklu jako je expanze a kontrakce, jak nám tvrdí tradiční ekonomická teorie. Samotný základ celé naší ekonomické struktury je vnitřně vadný. Vytváříme peníze z dluhu, účtujeme za ně úrok, který reálně neexistuje, takže matematicky je pak nemožné celkový dluh splatit a proto jsme nuceni mezi sebou bojovat. Jinými slovy, politika, morálka, konkurence, války a další vnější projevy jsou pouze důsledkem takto nastaveného mechanismu stojícího na základech *sociálně-darwinistické představy*, že není dostatek zdrojů pro všechny. Protože je tento prvek zabudovaný přímo do jádra struktury trhu, nemůže s tím tradiční politika nic udělat. Pravidla tržní ekonomiky nejsou v souladu s přírodními zákony s ohledem na udržitelnost života na této planetě. Jako příklad důsledků této historicky vštípené víry uveďme alespoň některá statistická data:

- Více než 1 miliarda lidí trpí hladem.
- 3 miliardy lidí žijí z méně než 2 dolarů na den.
- Denně od hladu zemře přibližně 21 000 lidí, což je 7,6 milionů ročně přesto, že ve světě existuje zhruba 1/3 nezkonzumovaných potravin. Některé organizace odhadují toto množství až na 50 % - tedy zhruba 1,2 až 2 miliardy tun potravin ročně.
- Na celém světě umírá jedno dítě přibližně každých 5 sekund zcela zbytečně následkem chudoby.
- V důsledku sebevraždy zemře ročně přibližně 800 000 lidí. Z toho 78 % v zemích s nízkými a středními příjmy. Existuje odhad, že na každý úspěšný pokus o sebevraždu připadá 20 neúspěšných.
- Kvůli znečištění ovzduší zemře na celém světě ročně kolem 7 milionů lidí.
- Většina zemí jede na svůj ekologický deficit. V současnosti čerpáme přibližně 2 krát více zdrojů, než naše planeta stihne obnovit a tento deficit neustále roste.
- Populace savců, ptáků, plazů, obojživelníků a ryb zaznamenala podle výzkumů mezi lety 1970 až 2012 pokles o 58 %.
- 99 % všech věcí, které koupíme je vyhozeno do 6 měsíců.
- Množství odpadu se ročně pohybuje kolem 2,12 miliardy tun.
- Podle současných trendů bude v roce 2050 v oceánech více plastů než ryb.
- Dostupnost bydlení je špatná dokonce i v rozvinutých zemích, přestože existuje množství volných prázdných domů.
- 5 % lidí vlastní takové bohatství jako chudší polovina planety.

- Vojenský rozpočet USA je rok od roku vyšší. Na rok 2018 se pohybuje kolem 800 miliard dolarů. Jenom malá část z toho by stačila na vyřešení chudoby ve světě.

Podle výzkumu profesora psychologie na univerzitě v Berkeley Dacheria Keltnera se zdá, že lidé, kteří mají moc, jednají, jako kdyby utrpěli traumatické poškození mozku. Přestávají si uvědomovat rizika, stávají se impulzivnějšími a ztrácejí schopnost empatie.

II

STRUKTURÁLNÍ NÁSILÍ

Strukturální násilí je mechanismus, který brání jednotlivci v tom, aby plně rozvinul své nadání nebo schopnosti. Je výsledkem socioekonomického uspořádání, které má na jednotlivce škodlivý vliv. Tento termín zavedl norský profesor Johan Galtung, který je průkopníkem ve *výzkumu míru a konfliktů*.

Mechanismus *strukturálního násilí* je zakotven přímo v politické a ekonomické organizaci společnosti. Protože způsobuje újmu, které se v dané situaci a za daných podmínek nemůže člověk vyhnout, považuje se za násilí. Míra *strukturálního násilí* je přímým důsledkem sociálního statusu, který brání lidem v přístupu k základním potřebám a k výsledkům vědeckého a sociálního pokroku. Příčina *strukturálního násilí* existuje pod povrchem v samotném jádru socioekonomické struktury. Není definovaná kulturou, morálkou ani politikou, ale spíše historicky. Výsledkem jsou síly nebo procesy omezující individuální vliv a deformující systém hodnot.

Mezi strukturální násilí patří například

- všechny formy diskriminace
- nerovné rozdělování příjmů
- nerovné příležitosti ke vzdělávání
- propast v životní úrovni
- odepření přístupu k jídlu
- odepření plné zdravotní péče kvůli nedostatku peněz
- nevyhovující bydlení
- způsobit někomu újmu na zdraví pracovním nasazením
- dohnat někoho k drogám nebo sebevraždě
- poslat někoho do války
- exekuce majetku

a podobně. To vše produkuje psychosociální stres, který má velký vliv na veřejné zdraví.

Na straně pachatele nemusí stát žádný konkrétní člověk. Osoba nebo skupina osob, kterých se násilí dotýká, nemusí toto násilí subjektivně pociťovat, protože omezující životní podmínky byly už danou osobou nebo skupinou vnitřně přijaty jako normální stav.

Toto násilí je obsaženo v zákonech, hodnotách, normách, institucích, stereotypech a také v našich hlavách jako samozřejmost. Strana pachatelů není identifikovatelná a ani často neví, že je stranou pachatelů. Jsou to ti, kteří profitují na stávajícím stavu, aniž by si viditelně „ušpinili ruce“. Jsme to také my všichni, kteří „děláme jen svoji práci“ a necháváme tuto zastaralou strukturu dál plynout.

V díle Gernota Kohlera a Normana Alcocka z roku 1976 nazvaném *Empirický přehled strukturálního násilí* se uvádí, že 18 milionů lidí zemře každý rok na jeho následky. Nutno podotknout, že tato studie byla vydána v roce 1976. Od té doby se globální mezera mezi bohatými a chudými více než zdvojnásobila, což naznačuje, že aktuálně je celkový počet obětí ještě vyšší. V podstatě to znamená, že *strukturální násilí* je nejvražednějším zabijákem na této planetě. Jenom pro srovnání - horní odhad počtu obětí nacistické perzekuce za doby svého působení činí 17 milionů lidí. Tržní kapitalismus tento počet zvládne za dobu menší než rok. Dalo by se to přirovnat k „holocaustu“, který probíhá skrytě pod povrchem, aniž by si toho většina lidí všimla.

III

POLITIKA A VÍRA

Politické volby jsou aristokratickou hrou vytvořenou v průběhu historie. Jsou přímým důsledkem ekonomického systému, jehož počátky sahají až k *neolitické revoluci*. Tento systém vždy generoval hierarchii. Mnoho lidí si myslí, že dnes žijeme v jiném modelu, než jsme měli za dob králů a královen. Ve skutečnosti tomu tak ale není. Současní vládcí jsou v zákulisí i nadále a fungují v rámci průmyslového podnikání. Jejich figurky, což jsou prezidenti, politici, kongres, sněmovna, banky a další instituce, slouží pouze jako nástroje, pomocí nichž udržují v chodu důležitý prvek našeho socioekonomického systému a největší náboženství všech dob - víru v samotnou *peněžně-tržní ekonomiku*. Většina lidí si ani neuvědomuje, čím jsou řízené jejich životy, protože důkladná a dlouhodobá mediální masáž je vždy velmi efektivní při vytváření iluze o svobodě a demokracii. Tato víra je velmi matoucí, protože si pak myslíme, že když jdeme k volbám a někoho zvolíme, něco se změní k lepšímu. Pokud se ale podíváme do historie, pak zjistíme, že se za celou tu dlouhou dobu změnilo jen velmi málo a i k těmto malým změnám dochází během relativně dlouhého období teprve až na základě silných sociálních tlaků a mnoha zbytečných obětí. Je smutné, že této statistice nevěnuje většina lidí pozornost.

Není těžké si dnes všimnout, že jakýkoliv komunitní rys, který nesouvisí s penězi nebo „peněžní svobodou“, je považován za něco, co vede k diktatuře, tyranii a útlaku. Toto společenské trauma způsobené minulými režimy nám brání v novém uvědomění a má za následek veřejné odsuzování těchto myšlenkových směrů. Toto odsuzování je jedním z klíčových „náboženských rituálů“ politického establišmentu, jenž má posílit myšlenku, že svoboda a demokracie se rovnají penězům. Ospravedlňuje to většinu válek, bezohlednost k rostoucímu počtu lidí bez domova a životnímu prostředí, chudobu po celém světě a podobně. Tyto rituály vymývají lidem mozky, aby byli lhostejní prakticky ke všemu, co se jich přímo fyzicky netýká. Neuvědomují si, že ve skutečnosti žijí v *peněžní diktatuře*, která jim nedává skutečnou možnost volby.

IV

MALTHUS A DARWIN

Thomas Robert Malthus byl anglický ekonom žijící v letech 1766 až 1834, který se proslavil teorií, že lidé se rozmnožují geometrickou řadou, kdežto zdroje se obnovují aritmetickou řadou. Takže z tohoto pohledu bude brzy více lidí než zdrojů, a proto jsou lidé nuceni mezi sebou bojovat nebo soupeřit následkem čehož vznikají bohatí neboli vítězové a chudí neboli poražení, kteří musí zemřít pro dobro zbytku světa.

Charles Robert Darwin byl britský přírodovědec a zakladatel evoluční biologie, který žil v letech 1809 až 1882. Darwinova kniha *O vzniku druhů přírodním výběrem neboli uchováním prospěšných plemen v boji o život*, vydaná v roce 1859, představila vývoj organismů od společného předka, kterou prezentoval jako komplexní vědeckou teorii vývoje v přírodě. Toto dílo bylo velmi rychle zneužito *sociálními darwinisty*, kteří tímto získali teoretickou podporu pro svá tvrzení ohledně přirozeného výběru a přežití těch nejschopnějších.

Takže nejprve žijeme v *malthusiánské společnosti*, kde jsou omezené zdroje, o které musíme bojovat, a pak přijde *sociální darwinismus*, který říká, že jenom ti nejschopnější přežijí. A najednou tady máme celou základní etiku války zabudovanou přímo do kapitalistického modelu spolu se systémem hodnot a architekturou, která říká, že pokud tu není dost pro všechny, musíme mezi sebou soupeřit, aby ti nejsilnější přežili. Někteří hodně ztratí, někteří hodně získají a toto vše je naprosto přirozené. To je přesně dnešní stav se stovkou miliardářů, kteří by dokázali vyřešit 4 krát světovou chudobu.

Zajímavé je, že na jedné straně obhájcí tržního kapitalismu argumentují nedostatkem zdrojů, což znamená, že není dost pro všechny, ale na druhé straně systém, jako takový, propaguje nekonečnou spotřebu, aby vůbec fungoval. Jenom samotný tento rozpor je důkazem o jeho zvrácenosti a je zřejmé, že jej musíme opustit tak rychle, jak jen můžeme.

V

LIDSKÁ PŘIROZENOST

Lidská přirozenost představuje mnoho věcí. Za posledních několik desítek let bylo prokázáno, že naše nervová přizpůsobivost je neuvěřitelná. Podle slov stanfordského neurologa a antropologa Roberta Sapolského je součástí naší přirozenosti také to, že jí nejsme omezováni. Lidé si myslí, že to, co vidí, je celá lidská přirozenost. Pokud se narodíme do tohoto *malthusiánsko-darwinistického* základu, pak je logické, že se neustále ozývá tento prvek neboli část naší přirozenosti, která je agresivní. Ve své kmenové potřebě dává přednost sama sobě a přehlíží blahobyt ostatních. Není žádnou záhadou, proč se lidé v tomto prostředí takto chovají. Ale zaměřovat to s něčím, co je nevyhnutelné, je naprosto směšné a každý člověk pracující v oboru to potvrď.

Jinak řečeno, je velký rozdíl v chování lidí v prostředí nedostatku, kde existuje neustálý stres a konflikt, a v prostředí hojnosti a míru. V obou těchto prostředích se projeví jiná část lidské povahy. Mýtus o agresivní a neměnné lidské povaze má svůj základ právě v nedostatkem řízeném tržním systému pro ospravedlnění jeho existence a zachování statusu bohaté elity.

VI

REKLAMA, KONZUMERISMUS, KONKURENCE

Jak již mnoho lidí ví, naše ekonomika je založená na spotřebě a reklama je nástroj pro vytváření umělé poptávky. Bez tohoto nástroje by neexistovali lidé, kteří se snaží o věci, jež jsou vysoce iracionální. Reklama totiž zneužívá náš smysl pro sociální začleňování.

Když reklama například něco prezentuje, může se zdát, že to lidé chtějí. Šíří se to jako virus a pak to všichni potřebují, protože to souvisí se společenským začleněním, což je součástí naší biologie. Definujeme sami sebe podle toho, jak nás vidí ostatní ve skupině. Takže reklama manipuluje s naším prvotním smyslem pro lidskost, aby prodala věci. Nejen, že to ničí psychiku, ale také

životní prostředí, protože pak máme nenasytnou kulturu, která byla doslova vygenerována tímto mechanismem. Pointa je, že pokud bychom neměli tento nástroj, naše současná ekonomika by se zhroutila.

Faktem ale je, že zdravý ekonomický systém se nepokouší znovu vytvářet poptávku uměle. Je zde pouze proto, aby poptávku uspokojil. Ve skutečnosti není v našem zájmu uměle vytvářet poptávku po čemkoli, protože to znamená, že tímto snižujeme svoji udržitelnost.

Obhájci kapitalismu argumentují, že *konzumerismus* je nejlepší obranou proti komunismu a totalitě. Po 2. světové válce se americká vláda a velké podniky snažili přesvědčit každého o výhodách kapitalismu. Spojené státy měly válkou nedotčenou infrastrukturu, zatímco Evropa byla v troskách. Tak se začalo vyrábět jako blázen a přesvědčovat veřejnost, že nákup, konzumace a práce bude vytvářet rovnostářský systém, který je ekvivalentní požadavkům komunismu. To je něco, o čem veřejnost moc neví. Takže pobláznili lidi, aby si mysleli, že čím více budou spotřebovávat, tím více pracovních míst vytvoří a takto pomáhají společnosti v boji proti komunismu.

Samozřejmě, že tímto způsobem to nemůže fungovat. *Konzumerismus* je v podstatě forma *kulturního násilí*. Čím více lidí propaguje materialistické hodnoty, tím více lidí chce ještě více. Pokud tedy vytvoříme společnost, která se usadí v tomto typu sebeidentifikace, pak také propagujeme ničení životního prostředí a ponižování ostatních.

Navíc u *tržní konkurence* je problém ten, že inovace, kterou produkuje je „umělá“. V konkurenčním prostředí není prvotním záměrem cíleně vymyslet nebo zlepšit něco, co by vyhovovalo přirozené lidské potřebě, ale vytvořit cokoli, co může být prodáno s finančním ziskem.

VII

POSUN OD POVĚRY K VĚDĚ

Lidé potřebují vědět, co je technicky možné a také potřebují rozumět skutečným příčinám problémů. Většina z nás ještě nechápe efekty, které s sebou přináší růst a směřování k prosperitě vyvstávající z vědy a technologie. Nemám na mysli pouze moderní hračky, jako jsou mobilní telefony, osobní počítače a podobně, ale abychom uvedli do praxe základní empirické zásady pro správu společnosti. Ve skutečnosti není jiné cesty, než vzít tento funkční koncept a využít jej v zájmu nás všech. Nyní žijeme v anarchii, kde jsou lidé nuceni činit vlastní rozhodnutí na základě tržní diktatury s domněnkou, že v součtu bude celá společnost fungovat, jak má. Proto tu máme 1 % vlastníci polovinu bohatství planety. Tato nerovnováha je generována strukturálně, což samozřejmě naprosto vylučuje nastolení rovnováhy tou samou strukturou. Za posledních několik desetiletí bylo některými moderními ekonomy prokázáno, že teorie *neviditelné ruky trhu* není funkční, což znamená, že tržní systém sám o sobě nemůže ve společnosti vytvořit požadovanou rovnováhu.

Podívejte se na tyto a další důsledky, které vidíte kolem sebe a položte si otázku, jaký by skutečný ekonomický systém měl být? Sled myšlenek se pak zcela jistě dostaví. Opravdová ekonomika není systémem založeným na směně, penězích a práci za příjem. Tato realita byla vykonstruovaná historickým vývojem. Opravdová ekonomika, která se v současnosti vynořuje v myšlení veřejnosti, je správou planety Země. Skutečnou ekonomikou je tedy správa této domácnosti a tato správa má technický charakter. Uspokojovat lidské potřeby je technickou záležitostí nikoli politickou. Je to podobné, jako když stavíte letadlo. Nemůžete se příliš odchýlit od zákonů aerodynamiky, jinak narušíte efektivitu nebo bude letadlo zcela nepoužitelné.

Z technického hlediska je lidské utrpení zcela zbytečné, protože máme dostatek zdrojů, vědomostí a intelektuálního potenciálu, abychom společně zajistili zdravý a šťastný život pro každého. Je snadné toto pochopit, pokud vezmeme v úvahu naši současnou technickou realitu oproti realitě peněžní a půjdeme dostatečně hluboko ve svém uvažování.

VIII

KATEGORICKÉ A SYSTÉMOVÉ MYŠLENÍ

Z hlediska fyziky je naše vnímání značně omezené. *Kategorické myšlení* v podstatě znamená, že identifikujeme věci pomocí předmětů, slov, témat a máme tendenci organizovat náš smysl pro kauzalitu pomocí těchto kategorií - to znamená ve velmi omezeném rámci. A tímto úzkým referenčním rámcem je prostoupen každý významný sociální aspekt - od názorů jednotlivců přes právní strukturu až po celou ekonomiku.

Například, pokud jde o aktivismus, zdá se, že to každý myslí dobře. Aktivisté jdou na příslušné instituce a pokusí se prosadit například zákon k zastavení klimatické destabilizace nebo zastavení plýtvání zdroji, které je mimořádně dramatické. Používají prostředky, které jim poskytuje systém. Neuvědomují si, že samotný systém má jen velmi malou vnímavost k těmto jevům. V jeho zájmu není efektivita, zachování a udržitelnost, ale přesný opak, protože jeho motorem je zisk, který vyžaduje prostředí nedostatku a tudíž prostředí neefektivity.

Technicky efektivní společnost totiž nepotřebuje provádět směnu pomocí peněz. Stejně tak by nebylo třeba někoho přesvědčovat, protože by to ztratilo na významu. Věci bychom řešili systémově. Tak, jak jsme zvyklí ve vědě a technice.

Systémové myšlení má co dočinění s největší kauzální technickou realitou, kterou si v dané době umíme představit. V prvních fázích evoluce toto myšlení v našem povědomí neexistovalo. Bylo třeba *vědecké metody*, abychom se posunuli vpřed a postupně si začali uvědomovat *dynamickou rovnováhu*. Podívat se například na les a místo jeho vykácení si uvědomit, že se neobnovuje dostatečně rychle v závislosti na spotřebě. Změřit všechny planetární zdroje, jejich spotřebu a spotřebu energie a podle toho se chovat. Toto jsou základní aspekty efektivity a udržitelnosti, které chápe každý normální člověk pracující v technických vědách. Tuto metodu jsme zatím nikdy nepoužili v rámci správy společnosti. Namísto toho máme politický a právní systém odtržený od fyzikální reality.

Například právní systém je založen na myšlence svobodné vůle člověka a jeho rozhodnutí, které může nebo nemusí být společensky přípustné a na které nemá údajně nic dalšího vliv. Takže zavíráme lidi do vězení místo toho, abychom zkoumali příčinu jejich chování a pomohli jim vyřešit problém ke spokojenosti všech. To se ale neděje. Člověk se pak vrátí z vězení s ještě většími sklony ke zločinu. Z technického hlediska problém nebyl vyřešen, ale prohlouben. Snad každý člověk pracující ve zdravotnictví vám řekne, že bezprostřední příčinou kriminality a násilí je deprivace. Takže, pokud chceme zastavit násilí a kriminalitu, pak v tuto chvíli je nejlepším řešením dramaticky snížit nerovnost a dát lidem, co potřebují k omezení jejich strádání.

IX

SVOBODA A DEMOKRACIE

Propaganda trhu říká, že lidé jsou svobodní, protože mohou dosáhnout čehokoli a mít nekonečnou sociální hybnost. Nejprve je nutné odhalit, že v tržním komplexu žádná taková svoboda neexistuje. Je to strukturálně donucovací systém. Systém, který dosadí určité lidi k moci zcela diktátorským způsobem jakožto důsledek jeho mechanismu. Systém, který je orientovaný na oddělování vlastníků od pracujících. V této rovnici jsou velmi omezené možnosti v závislosti na tom, jak nízko v hierarchii se člověk nachází. Pokud se nacházíte, jako většina lidí, na nižší úrovni, pak vaše možnosti jsou velmi malé a vaše svoboda je neuvěřitelně omezená stejně tak jako vaše zdravotní možnosti, což bylo opět statisticky prokázáno.

Takže otázkou je, jakou svobodu lidé očekávají? V podstatě se jedná o ztrátu kreativity. Lidé vědí jen to, co jim bylo umožněno, aby věděli. Byl jim tak dlouho vymýván mozek, aby si mysleli, že jít do obchodu a vybrat si mezi 29 druhů balených vod je svoboda, zatímco jsou v politice všechny zásadní návrhy ze strany veřejnosti na změnu zcela ignorovány.

Co je tedy skutečná svoboda a demokracie v technologicky rozvinuté společnosti?

- Skutečná svoboda je nebýt nucen jakýmkoli způsobem k otrocké a nesmyslné práci, která není z *technického* hlediska nutná. Protože takovéto činnosti jsou v rozporu s *veřejným zdravím*.
- Skutečná svoboda je oddělená od systému *vlastnictví*. Znamená to nemít žádné závazky k *majetku*, ale místo *vlastnictví* mít *přístup* ke všemu, co je technicky možné v dané době.
- Mít možnost kdykoli studovat oblast svého zájmu, což znamená mít přístup ke všem poznatkům lidstva.
- Mít možnost rozhodnout, jak naložím se svým časem a přitom nemít existenční obavy.
- Mít možnost volného pohybu, který je v dané době *technicky* možný.
- Mít zcela dostupnou maximální zdravotní péči bez cenovky určenou technickými možnostmi a znalostmi v dané době.
- Mít možnost se denně podílet na správě společnosti, což znamená na správě veškerých sociálně-ekonomických transakcí.

Takto definovaná svoboda nemá nic společného s politikou nebo ideologií, ale souvisí s *technicky efektivní správou zdrojů* planety Země. Skutečná svoboda je tedy možná pouze v technologicky rozvinuté a systémově uvědomělé společnosti.

X

TECHNOLOGIE A TRŽNÍ SYSTÉM

V roce 1929, během Velké hospodářské krize, chtělo hnutí Ludditů prosazením v kongresu zastavit nahrazování lidské práce stroji, protože byli natolik vyděšení a šokováni tím, co se tehdy, v počátcích mechanizace, dělo. Doslova chtěli prosadit zákon, který říkal, že nikdo nemůže aplikovat ani vytvářet žádné další technologie, které by nahradily pracovní sílu, což v podstatě znamená zastavení technologického pokroku. Historie tohoto hnutí sahá do počátku 19. století a vzniklo jako reakce na zavádění strojů do výroby a úbytek pracovních míst.

Dnes procházíme dramatickým vylepšováním zboží a služeb díky spolupráci, která není založena na kapitalismu, ale na technologiích. Tržní kapitalismus je pouze zastaralý mechanismus distribuce řízený finanční motivací, který je nutné regulovat státními zásahy, aby nezničil sám sebe. Technologie umožnili jeho vznik a rozvoj, ale současně jsou také důvodem jeho zániku. V rovnici pro tržní kapitalismus totiž není zahrnut prvek omezenosti zdrojů a vědeckotechnický pokrok, díky němuž je postupně nahrazena veškerá lidská pracovní síla, takže *práce za příjem* postupně ztrácí na významu. *Technologická nezaměstnanost* je hlavním faktorem celosvětové

nezaměstnanosti. Zapomeňte na politiku vlád, monetární politiku, finanční injekce velkým podnikům, to znamená více peněz, aby mohli najmout více lidí nebo vytvořili více pracovních míst a podobné věci, o kterých si myslíte, že vstupují do hry. To vše je povrchní a odehrává se to právě kvůli již zmiňovanému *kategorickému myšlení*. Je to právě vývoj technologií, který během času změnil vše. Technologický pokrok roste exponenciálně a není žádný rozumný důvod, abychom udržovali stará a vytvářeli nová nepotřebná pracovní místa jenom kvůli penězům. Proč si neuvědomíme, že jsme se právě dostali do bodu, o který jsme usilovali celou lidskou historií?

XI

TRŽNÍ EFEKTIVITA VERSUS TECHNICKÁ EFEKTIVITA

Proces směny a obecného se zaměření na růst neboli proces potřeby poptávky a spotřeby pro udržení fungování ekonomiky je v jádru tržního kontextu efektivitou. Nezáleží na tom, co se vyrábí nebo jaký to má vliv na pozemské záležitosti, jako je veřejné zdraví, ekologie, zdroje planety, odpad a podobně. Záleží pouze na obratu a finančním zisku.

Jako příklad této efektivitě může sloužit akciový trh, který není ničím jiným než obchodem s penězi a mnoha jejich deriváty vytvářející obrovské hodnoty HDP a ekonomický růst prostřednictvím prodejů a zisků. Přesto tyto činy nevytváří nic hmatatelného nebo život podporující hodnoty. Systém akciového trhu a dnešních ohromných finančních institucí je zcela vedlejší k reálné produkující ekonomice. I když mnozí tvrdí, že tyto instituce usnadňují podnikání a tvorbu pracovních míst díky použití kapitálu, je tento akt relevantní pouze v současném systému *tržní efektivitě*, ale naprosto irelevantní, pokud jde o skutečnou potřebu společnosti neboli *technickou efektivitu*.

Tedy z hlediska logiky trhu platí, že čím větší je obrat čehokoli, tím lépe. Nezáleží na tom, co se prodává. V této rovnici není vůbec zahrnuta *sociální udržitelnost* představující *veřejné zdraví*, *ekologickou udržitelnost* a *sociální stabilitu*.

Úmysl tržního systému je zachovat nebo zvýšit tempo obratu, protože to je to, co drží lidi zaměstnané a umožňuje používání peněz, jako prostředku kontroly nad společností. Proto celý předpoklad efektivitě trhu je ve svém jádru založen na taktice, jak toho dosáhnout, a tudíž jakákoli síla pracující na redukci spotřeby je považována z pohledu trhu za neefektivitu, i když by to mohlo být velmi efektivní, pokud jde o skutečnou definici ekonomiky, což znamená snížit spotřebu, snižovat odpad a spotřebovat méně zdrojů a energie na jednotku produkce.

XII

MODERNÍ TECHNOLOGIE A ZPŮSOB MYŠLENÍ

Je velmi důležité, aby lidé pochopili, že krizi nezaměstnanosti zesiluje technologie. Informační technologie rostou exponenciálním tempem a zasahují do všech sektorů, kam lze umístit lidskou pracovní sílu. V terciálním sektoru zahrnující služby, jenž je posledním sektorem pracovní síly, probíhá revoluce umělé inteligence, která odstraní nutnost zaměstnávat lidi i zde. Pro podniky je vždy výhodnější zaměstnat stroj, protože mu nemusí platit sociální a zdravotní pojištění, dovolenou, nemocenskou a dokáže pracovat 24 hodin denně. Je to systémový prvek tržního kapitalismu, který je v rozporu s jeho další existencí.

Znamená to, že je technologie špatná? Nikoli. Pouze to znamená, že evoluce člověka jde určitou cestou a doslova a do písmene dělá náš současný ekonomický systém zastaralým. Chceme snad stále trávit celé dny a celý život v neproduktivních a zcela zbytečných zaměstnáních a

podnikáních, nebo je pro nás lepší využít stále dokonalejší a dokonalejší stroje a nástroje, abychom nemuseli dělat to, co nechceme a mohli konečně dělat to, co má pro nás a společnost význam?

Ve společnosti převládá mýtus o tom, že když lidé nebudou mít přímý „materiální“ stimul pracovat, pak nebudou mít žádnou iniciativu. To je samozřejmě pravda v případě otrockých, mechanických nebo neproduktivních povolání, kde chybí přirozená tvůrčí motivace. Mnoho vědeckých výzkumů dokládá, že pokud jde o zájem tvořit, pak lidi nemotivují peníze. Spíše se zdá, že peníze brání lidem být tvůrčí. Krásou naší technologické evoluce je, že umožňuje každému být kreativní v tom, o co se zajímá. Je mnoho stimulů, které nejsou přímo materiální povahy, ale přináší velké uspokojení.

Díky revoluci v technologiích dochází v tržním systému k jejich zneužití ve vojenství. Moderní zbraně, které nastupují, jsou tak pokročilé, že atomová bomba vůči nim vypadá jako římský katapult. Co se tedy stane, když máme k dispozici tyto pokročilé technologie a nezralou společnost založenou na frašce *sociálního darwinismu*, kmenové mentalitě a neustálém válčení, kde každý bojuje s každým, protože je naučený předpokládat, že spolu nedokážeme vyjít?

Albert Einstein kdysi řekl, že naše technologie překonala naši lidskost. Proto je velmi důležité, abychom s ní sladili naše hodnoty, což je vysloveně nutné pro naši novou společensky uvědomělou revoluci, ze které musí vzejít základy nového socioekonomického systému.

Je všeobecně známo, že většina zločinů souvisí s penězi a se strádáním způsobeným peněžním systémem. Hluboko v nás je ale zakotven sociální prvek, který se musí projevit, pokud chceme přežít. Náš osobní zájem se musí stát společenským zájmem.

Lidé oprávněně vyjadřují svoji úzkost se stavem společnosti a kvůli tomuto strachu většinou dávají vinu hornímu 1 % populace. Zde je ale potřeba poznamenat, že z hlediska historicky nastavených pravidel v této socioekonomické strategii to jsou pouze „nejlepší hráči“. Těch zbylých 99 % nechalo velmi snadno horní 1 %, aby zaujalo své pozice, a to tím, že podporovali všechny mechanismy, které vznik 1 % umožňují.

Slovy Buckminstera Fullera: „Pokud chceme skutečnou změnu k lepšímu, pak nejde o to, abychom bojovali s nějakým systémem, ale abychom vytvořili nový model, který učiní ten stávající zastaralým a získali pro něj ostatní.“ Pak je teprve hra u konce a my konečně dospějeme.

XIII

ODKUD PŘÍCHÁZÍME A KDE SE NACHÁZÍME

Od neolitické revoluce, která probíhala přibližně před 10 000 lety, máme z technického hlediska stále stejný typ společnosti založený na lidské práci, zemědělství, obchodu, prostředcích pro směnu zboží a služeb, ideologiích, majetkové a mocenské hierarchii a ochránářském paradigmatu. Po celá ta tisíciletí bylo množství lidí na Zemi relativně malé, protože *energetická výměna* na osobu a den byla kolem 2 000 kilokalorií, což neposkytovalo mnoho energie navíc pro rychlejší rozvoj a růst populace. Chyběla technologie nahrazující lidskou práci, pomocí níž by lidé produkovali „více za méně“. Zdrojů na Zemi bylo dostatek a jejich čerpání nízké. Společnost žila v energetické rovnováze. S nízkou *energetickou výměnou* a tedy primitivními technologiemi nemohli lidé napáchat na planetě velkou škodu, vzájemně se vyhubit nebo vyčerpat zdroje.

Na přelomu 18. a 19. století proběhla *průmyslová revoluce*, která začala měnit *faktor energetické výměny* díky zavádění výkonných strojů. Tím se urychlil přesun lidské pracovní síly ze sektoru *zemědělství* do sektoru *průmyslu a služeb*. *Energetická výměna*, a tím i populace, začala prudce

měnit tempo růstu. Protože jsme žili s novou technologií, ale stále silně zatíženi starými společensko-ekonomickými tradicemi, začali narůstat rozpory, které naznačovaly, že pokud chceme sledovat tento technologický trend, jenž přináší mnoho výhod, dříve nebo později musíme přehodnotit roli lidské pracovní síly, základní lidská práva, roli majetku, ideologie, politiku, a samozřejmě celou ekonomiku, která se postupně stávala stále více a více neekonomickou. Namísto toho abychom se poučili z vědecko-technických poznatků, nadále řídíme chod společnosti názory. Stále vedeme ideologické spory nebo války ohledně marxismu, socialismu, komunismu, fašismu, kapitalismu, náboženství a samozřejmě pak války o zdroje pod pláštěm těchto ideologií. Z technického hlediska je toto irelevantní, protože od *neolitické revoluce* se ve skutečnosti jedná o jeden a tentýž systém rozdělený hranicemi na státy s narůstajícími vnitřními a vnějšími rozpory, ve kterých se hraje tatáž hra lišící se pouze názory ohledně způsobu přerozdělování statků. Protože používáme stále stejný systém *peněžní správy zdrojů* a zdroje planety Země jsou omezené, rozpory budou narůstat do doby, než si toto uvědomí významná část veřejnosti a zaměří svou pozornost na to, co je skutečně důležité.

XIV

KAM JDEME: OBDOBÍ PŘECHODU

Celé období přechodu od společnosti založené na *peněžní správě zdrojů* ke společnosti založené na *inteligentní správě zdrojů* můžeme rozdělit do dvou částí:

Část 1: Počátek

Počátkem *přechodného období* bychom mohli považovat období od *průmyslové revoluce* po začátek *informační revoluce*. V tomto období se zdokonaluje a aplikuje mechanizace, následkem čehož probíhá migrace pracovní síly zejména ze zemědělství do průmyslu. V tomto období ještě není zcela technicky možné opustit peněžní systém, protože chybí důležitý prvek pro komplexní inteligentní správu zdrojů, kterým jsou informační technologie.

Část 2: Konečná fáze

Konečnou fází *přechodného období* můžeme považovat celé období od začátku procesu transformace *industriální společnosti* do společnosti *informační*. V tomto období se dynamicky rozvíjí informační a komunikační technologie, probíhá automatizace práce a robotizace vrcholící umělou inteligencí. Charakteristikou tohoto období je exponenciální růst technologií a množství informací, migrace pracovní síly především do *terciálního ekonomického sektoru*, rostou *eko-bio-sociální tlaky*, lidé na celém světě se propojují pomocí internetu, sdílí informace a nabývají globálního povědomí, díky čemuž jsou skryté vady *tržního kapitalismu* stále více a více zřetelnější. Rychlost vyčerpávání zdrojů planety Země dosahuje svého vrcholu. Všechny systémy podpory života jsou v úpadku. Celá lidská společnost směřuje k totálnímu ekologickému a systémovému kolapsu.

Otázka tedy zní: Jak zastavíme tento obrovský a nelidský systémový mechanismus, který likviduje vše živé? Jedno je jisté. Nelze jej reformovat do podoby, která by zajistila udržitelnost našeho druhu. Připomeňme si pouze několik základních systémových prvků tohoto mechanismu:

- Priorita zisku způsobuje nepřirozenou motivaci dělat věci, které bychom za „normální“ situace nedělali.
- Generování umělého nedostatku je nutné proto, aby bylo možné stanovit cenu a byl zachován peněžní oběh a zaměstnanost.

- Nákladová efektivita brzdí naši schopnost vytvářet udržitelné výrobky. Důsledkem je neuvěřitelné množství odpadu.
- Deformace společenských hodnot je důsledkem peněžních vztahů. Způsob myšlení je deformován peněžním tokem, protože přežití je spojováno s penězi nikoli přímo se zdroji a jejich efektivním přerozdělováním.
- Cyklická spotřeba vynucená reklamou vyčerpává zdroje planety, produkuje již zmíněný odpad a tím ničí celý ekosystém jenom kvůli udržení peněz v oběhu.
- Namísto spolupráce probíhá konkurenční boj mezi jednotlivci a skupinami, takže všichni navzájem bojujeme a společně sdílíme iluzi, že je to pro dobro nás všech a že tento mechanismus vytvoří udržitelnou civilizaci.
- Bankovní sektor řídící celý tento systém pomocí peněžního dluhového mechanismu stále více a více stratifikuje celou společnost.

XV

ÚSVIT EKONOMIKY ZALOŽENÉ NA PŘÍRODNÍCH ZÁKONECH / ZDROJÍCH

Existuje způsob jak tento přechod uskutečnit bez dramatických socioekonomických výkyvů. Mohlo by to například proběhnout takto:

- Vezmeme všechny dnešní hlavní průmyslové aspekty společnosti a začneme používat daňové prostředky pro konverzi těchto odvětví do svobodných institucí se špičkovou technologií. Co se týče *primárního ekonomického sektoru*, můžeme například kdekoli postavit lokalizované automatizované farmy produkující veškeré základní potraviny k nasycení každého bez potřeby dovozu.
- Jakmile to bude provedeno, zavedeme pokročilou automatizaci s postupným snižováním cen. Ve finále budou takto produkované potraviny bez cenovky.
- Změny v primárním, sekundárním a terciálním sektoru mohou nebo nemusí probíhat současně.
- Takováto zásadní změna má samozřejmě vliv na pracovní sílu, proto musíme zavést kompenzace. Jako nejlepší se dnes z mnoha důvodů jeví *univerzální nepodmíněný základní příjem*.
- Relativně krátkou dobu balancujeme mezi oběma ekonomikami. *Základní příjem* zajistí podporu pro základní potřeby v tržním systému, zatímco jiné zdroje, jak automatizace bude postupovat, mohou být průběžně poskytovány bez cenovky.
- Všechny změny ve finále vyústí k úplnému odstavení tržního systému.

Většina lidí si tento přechod pravděpodobně ani nemusí plně uvědomit, podobně, jako to bylo s osobními počítači, internetem a mobilními telefony. Pro novou generaci, nezatíženou předsudky, to bude naprosto samozřejmé.

Dá se předpokládat, že vládnoucí elita korporací bude chtít takovéto změně zabránit. Proto je nutné, aby se tímto směrem zaměřilo a sjednotilo dostatečné množství lidí. K tomu musíme mít na paměti tyto klíčové cíle:

- **Automatizace práce**

Co můžeme udělat pro své osvobození se od práce, která je kořenem bitvy za občanská práva v celé historii? Vždy to bylo o zneužívání práce nižší pracovní třídy. Pokud chceme účinně zastavit neustále probíhající třídní válku, pak nejdůležitější, co musíme udělat, je odstranění

práce za příjem. V této fázi přechodného období, právě díky automatizaci, robotizaci a umělé inteligenci jsme toho už technicky schopni.

Poznamenejme, že většinu současných zaměstnání nebo podnikání ani nebude potřeba automatizovat, protože se jedná o nadbytečné činnosti, které slouží pouze pro udržení zaměstnanosti a správy současného neefektivního systému. Tato místa, kterých je více než 80 %, budou postupně rušena definitivně.

- **Přístup místo majetku**

Majetek je v podstatě přístupem k dané věci, protože ve skutečnosti nic nevlastníme. Jsou to myšlenky a práce celých generací, které vstupovali do konstrukce čehokoli. Je to společenský fenomén. Majetek nebo vlastnictví je pouze kulturním opatřením z doby přirozeného nedostatku. V současnosti je to iluze propagovaná z velmi primitivního pohledu pocházejícího z malthusiánského období, kdy jsme museli hromadit a chránit, protože na tom závisela existence jednotlivce. Ve společnosti hojnosti lidé zcela přirozeně postupně opustí tento způsob myšlení, protože je to omezující prvek. Nikdo se ale nemusí bát, že by mu někdo vzal, co chce mít. Přístupová práva zaručují ochranu podobně jako dnes v případě majetku. Přechod od majetku k přístupu probíhá zcela přirozeně. Již dnes je vidět u některých mladých lidí tento způsob myšlení.

- **Open Source**

Open Source neboli otevřený zdroj úzce souvisí s *přístupem*. V širším slova smyslu to neznamená nic jiného než to, že vše je transparentní a přístupné komukoli, kdo se zajímá o danou oblast. Díky internetu to je už dnes možné a také to funguje. Každý může přispět nápady, myšlenkami nebo hotovými projekty. Znamená to mnohem větší efektivitu, protože existuje více zaměřených myslí na jeden cíl. Jde o spolupráci na historické i paralelní úrovni. Díky internetu sdílíme informace a jakýkoli nápad nebo řešení libovolného problému je přístupné všem téměř okamžitě.

- **Samostatné lokalizované výrobní systémy**

Jsou důležité pro stabilitu planety. Ze statistiky USA například plyne, že průměrné americké jídlo dnes putuje ke spotřebiteli 1 400 až 1 500 mil, což je obrovské plýtvání na přepravu, skladování a samozřejmě tím utrpí i kvalita. Vše, co lze vyprodukovat lokálně by nemělo být dováženo. Týká se to nejenom potravin, ale i průmyslu, energií a podobně. I toto je podstatou dobré ekonomiky.

- **Celosvětová systémová digitální síťová zpětná vazba**

Ludwig von Mises, rakouský ekonom žijící v letech 1881 až 1973, kritik státních zásahů do ekonomiky a obhájce liberalismu, před lety napsal, že v podstatě nemůžeme mít žádný typ netržního systému, protože bychom nikdy neporozuměli preferenci jednotlivce, což znamená, že bychom nikdy nemohli sledovat nabídku a poptávku a všechny základní ekonomické ukazatele.

Z pohledu dnešní doby je to naprosto směšné, zejména s internetem a senzorovými systémy, díky nimž máme okamžitou zpětnou vazbu ze všech transakcí pro to, aby lidé dostali to, co potřebují. Aplikujeme-li dnešní technické možnosti do všech oblastí maximálně, dostaneme dokonalý systém se zpětnou vazbou pro vyhodnocování všech technicko-ekonomických ukazatelů ve všech čtyřech *ekonomických sektorech*.

Je to úplný systémový přístup k řízení zdrojů, produkci a distribuci s cílem dosáhnout maximální efektivitu, zachování a udržitelnost. Vzhledem k matematicky definovaným atributům založeným na všech dostupných informacích v daném okamžiku spolu s

technologickým stavem v dané době se dospěje k optimálním výsledkům pro rozhodování výpočtem nikoli lidským názorem. Právě zde se *počítačová inteligence* stává důležitým nástrojem pro socioekonomickou správu, protože pouze výpočetní schopnost může efektivně a strategicky řídit takové komplexní procesy v reálném čase.

Takže nakonec máme systém, který motivuje lidi ke společné činnosti a sdílení čehokoliv. Společnost je pak zaměřená na udržitelnost, protože rozumíme tomu, co děláme.

XVI

HNUTÍ ZEITGEIST

Všechny problémy, které dnes vidíme ve světě, nemohou být vyřešeny v rámci současného socioekonomického modelu. Vlády jsou propojené s korporátními institucemi známými jako *klíčová odvětví*. Technicky jsou vlády v podstatě části korporací. Za celou dobu existence Hnutí Zeitgeist byla podána záplava důkazů podporujících tato tvrzení. Zdá se, že k zásadní socioekonomické změně tedy nedojde skrze politiku vlád, ale prostřednictvím aktivismu a sjednocení nejširších vrstev obyčejných lidí.

Hnutí Zeitgeist je zaměřeno přímo na „půdorys“ života. Na to, co skutečně utváří lidskou bytost neboli co uspokojuje základní potřeby, jako jsou materiální nezbytnosti, potřeby emocionální, biologické, psychologické a sociální, které ve vzájemné synergii utváří naše chování, prosperitu a duševní a fyzické zdraví. Je tedy především o *sociální udržitelnosti*, což znamená *veřejné zdraví, ekologickou udržitelnost a sociální stabilitu*. Obhajuje typ společnosti, ve které mají lidé přístup ke všemu, co potřebují. Nejsou nuceni hromadit majetek tak, jako dnes, protože to ničí planetu a lidskou psychologii.

Pokud vezmeme v úvahu dostupné informace, pak lehce nahlédneme, že náš současný ekonomický model se zasekl v čase. Nereprezentuje to, co naplňuje lidské potřeby. Snadno pak pochopíme, jak můžeme odstranit války, eliminovat hlad, chudobu, drtivou většinu zločinů, protože toto vše má peněžní základ. Tento *myšlenkový tok* nebo také *způsob myšlení* představuje hluboké porozumění podložené vědeckými důkazy, na nichž stojí fungující společnost pečující o budoucí generace. Ve skutečnosti nesdílíme svět pouze se současnými 7 miliardami lidí, ale také s těmi, kteří teprve přijdou. Měli bychom na to myslet.

Čím více jsme nezodpovědní, tím více to zraňuje každého v současnosti i v budoucnosti. Pokud se nezačneme starat o společnost jako celek, budeme svědky četných forem destabilizace, které systematicky rozloží společenský řád a způsobí mnohem více chaosu, než jakého jsme svědky dnes.

Ekonomika založená na přírodních zákonech / zdrojích je v jádru orientovaná na *inteligentní správu zdrojů*. Jediný způsob, jak se do ní dostat je povýšit svůj *osobní zájem* na *společenský zájem*, protože to, co je dobré pro planetu, její zdroje a veškerý život, je dobré i pro každého z nás jednotlivě.